

‘Meer samenwerken én nog beter gebruik maken van data’

Ruim negentig waterprofessionals en bestuurders kwamen op 28 november naar Zaandam. Daar organiseerden de Community of Practice (CoP) Afvalwaterprognoses en Samen Blauwgroen een symposium over de wateropgaven van de toekomst. Het resultaat? Een inspirerende uitwisseling van kennis, innovatieve tools en praktijkvoorbeelden.

Een gezamenlijke start

De dag startte met een welkom door Wessel Breunese (wethouder Zaanstad) en Marjan Leijen (dagelijks bestuurder Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier). Zij benadrukten het belang van kennis over het functioneren van de waterketen en een goede samenwerking. Vervolgens was er een speciaal momentje voor de organiserende community of practice waar de vertrekkende programmaregisseur Guy Henckens het stokje (of eigenlijk de karaf) doorgaf aan Rien de Ridder die de komende 3 jaar het programma zal leiden.



Toen was het tijd voor de inhoud. Toekomstontwikkelaar David Koenders van het hoogheemraadschap nam de zaal mee in de belangrijke keuzes die we in de toekomst moeten maken. Met een klike verbeelde hij zijn verbazing over hoeveel drinkwater we gebruiken om een klein beetje afval door de riolering af te voeren. Is dat wel duurzaam?



Vervolgens presenteerde Ali Almalla (waterschap Zuiderzeeland) in vogelvlucht de innovatieve tools die de CoP al heeft opgeleverd en nog ontwikkelt voor toekomst- en klimaatbestendig waterbeheer. Met behulp van slimme technologieën kunnen waterschappen en gemeenten heldere keuzes maken rond de waterketen en ruimtelijke ontwikkeling. Die keuzes zijn nodig, omdat de vraag naar water blijft stijgen, terwijl de waterkwaliteit in Nederland te wensen overlaat.

Mark Lamers (hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) borduurde verder op de presentatie van Ali en ging verder in detail over de door de CoP ontwikkelde prognosetool (A-info tool). Mark ging direct door met een presentatie over het verminderen van rioolvreemd water. De CoP heeft hiervoor de tool DRIANT ontwikkeld. De tool RIANT, die nog in ontwikkeling is, doet dat nog specifieker op lokaal niveau. Mark liet aan de hand van een [storymap](#) zien hoe de partners in de Waterketen Noorderkwartier samenwerken aan

het verminderen van rioolvreemd water. Het GIS-kaartverhaal bevat zo veel informatie dat Mark grapte: “Goed voor een heel weekend lekker lezen.”

Het belang van bewust omgaan met drinkwater werd benadrukt door Annika Gillissen van PWN, maar één kant en klare oplossing voor alles is er zeker niet. Sybrand van der Hoeven van Hoogheemraadschap Delfland sloot de ochtend af met een pitch over de samenwerking van gemeenten en waterschap waar hij voor werkt en de lessen die daaruit te leren vallen



Levendige discussie

Tussen de praatjes werd in een ongedwongen, enthousiaste sfeer gediscussieerd over de presentaties en de resultaten van de Community of Practice. De kennis stroomde en netwerken werden aangehaald!

Het middagprogramma

In de middag volgden twee rondes met workshops. Een korte beschrijving van de inhoud van enkele van de workshops:

Afkoppelen als sleutel. Om capaciteit in het afvalwatersysteem en op de zuivering vrij te spelen ligt het voor de hand om vol in te zetten op afkoppelen van bestaande (gemengd gerioleerde) wijken. Ook heeft afkoppelen een mogelijke positieve invloed op de lokale oppervlaktewaterkwaliteit. Maar je moet goed blijven nadenken. En in sommige situaties is het nog een hele puzzel om dat afkoppelen vorm te geven. Met de casus werd dat geïllustreerd. De deelnemers kregen als opgave een gemengd gerioleerd jaren '70 wijkje met onderbemaling, dat binnenkort heringericht wordt. Dat biedt de mogelijkheid om opnieuw na te denken over de riolering en waterhuishouding in het wijkje. De vraag was hoe je afkoppelen vorm kunt geven. De deelnemers kwamen al snel tot de ontdekking dat daar haken en ogen aan zitten. Toch kwamen er zinvolle oplossingen, zoals voldoende berging op straat en het koppelen van een naastgelegen peilgebied. Als advocaat van de duivel - oplossing werd zelfs het vervangen van de gemengde riolering door ... gemengde riolering ingebracht! Bottom line: het blijft altijd maatwerk.

De workshop Congestie in de Waterketen draaide om het verkennen van systeemgrenzen: waar lopen de deelnemers nu tegenaan in het huidige Waterketensysteem? En waar verwachten ze binnenkort tegenaan te lopen. Vervolgens zijn er in groepen oplossingen voor een paar van die systeemgrenzen bedacht. Het belang van samenwerken tussen waterschappen onderling en ketenpartners in de afvalwaterketen kwam veelvuldig naar voren.

In de workshop grip op indirecte lozingen deelde Robin Bos van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de inzichten en ervaringen die in de pilot zijn opgedaan. Bedrijfsafvalwater vormt vaak een groot aandeel van de totale aanvoer naar een rwzi en we hebben daar nog weinig zicht en grip op. Het gaat niet alleen om de kwantiteit maar vooral

ook om de kwaliteit van dit afvalwater. De belangrijkste leerpunten uit de pilot zijn het nog ontbreken van normen voor het toetsen van ZZS in het afvalwater en de organisatorische aspecten waar je rekening mee dient te houden als je een samenwerking met de omgevingsdienst wil starten. Voor de afvalwaterprognoses kunnen we informatie opvragen bij de omgevingsdienst, maar er zijn ook voorbeelden van slimme data-analyses op basis van informatie die al beschikbaar is bij verschillende andere bronnen.

De vraag naar drinkwater stijgt, maar er is steeds minder schoon water beschikbaar. De workshop drinkwatergebruik onder de loep ging over anders omgaan met drinkwater: niet alleen het aanbod vergroten, maar ook bewust en duurzaam omgaan met drinkwater. In de Kamerbrief Water- en Bodem Sturend is daarom een doel gesteld om het drinkwatergebruik in 2035 met 20% te reduceren. In deze workshop is in groepen verkend wat de impact van deze doelstelling is op de afvalwaterketen. Hierbij zijn kansen in beeld gebracht zoals een lager energieverbruik en hogere vuillast, maar ook knelpunten zoals een (kleine) kans op ophoping van afvalstoffen in het riool.

De workshop drinkwaterprognoses CBS gaf inzicht in de enorme hoeveelheid data waartoe het CBS kan beschikken en hoe de bronnen gecombineerd kunnen worden. Ook werd aandacht geschonken aan privacy issues, die zorgvuldig behandeld moeten worden (maar daarmee wel tot vertraging kunnen leiden). Het CBS gaf ook inzicht in de stand van zaken wat betreft het project "Waterketen in Beeld". Het einddoel daarvan is om per regio en per huishouden en bedrijfstak het waterverbruik goed in te schatten.



Tijdens de workshop Systeemoverzicht Stedelijk Water als Digital Twin gingen we in op hoe je ervoor zorgt dat een model een zo nauwkeurig mogelijke digitale tweeling wordt van de werkelijkheid. Het is hierbij belangrijk stelselgegevens, kentallen en metingen te combineren. In de workshop was een interactief programma opgenomen, waarin de deelnemers aan de hand van een Excel-blad een prognose maakten en het effect van een ontwikkeling op de waterketen onderzocht. Belangrijke boodschap was dat een ontwikkeling niet alleen bij een zuivering problemen kan veroorzaken, maar dat er ook in de tussenliggende waterketen bottlenecks aanwezig kunnen zijn.

Tot slot werd het net opgehaald over de resultaten van de workshops. Er was duidelijk veel werk verzet!

Gebrek aan technisch personeel

Tijdens de vragenronde deed een docent van de Hogeschool Alkmaar een dringende oproep om meer jongeren op te leiden in civiele techniek. Met de huidige personeelsaantallen kan Nederland nooit tegemoetkomen aan de toenemende vraag naar waterzuivering, stelde hij, en dus ook niet voldoen aan Europese regels op dat vlak. Een bekend probleem, maar uit de zaal bleek duidelijk dat de urgentie steeds verder toeneemt.

Samenwerken in de waterketen

Bij de afronding van het symposium werd het belang van samenwerking tussen waterschappen en gemeenten nogmaals benadrukt. Samen de keten beheren kan geld besparen maar ook mogelijkheden bieden om bijvoorbeeld te werken aan een betere oppervlaktewater kwaliteit. Duidelijk is in ieder geval dat de community of practice nog niet klaar is, er zijn nog verbeteringen zat mogelijk én nodig!

Alle presentaties zijn terug te vinden op: <https://www.stowa.nl/agenda/symposium-slimme-prognoses-voor-sterke-keuzes-waterketen-en-klimaatadaptatie>.